

East & North
FINLAND

Itä- & Pohjois-
SUOMI

Itä- ja Pohjois-Suomen näkemys rakennerahasto-ohjelman 2021-2027 sisällöiksi

Itä- ja Pohjois-Suomen huippukokous 2019

Päivi Keisanen

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Itä- ja Pohjois-Suomen alueellisen valmistelun pääsihteeri
paivi.keisanen@pohjois-pohjanmaa.fi, p. 050 4310605

Mediamylläkkä käynnistyi

Aluekehitysmiljardeista on syntymässä lihava riita: Itä- ja Pohjois-Suomi saavat kaksi kolmasosaa tuista, vaikka alueella asuu vain neljännes suomalaisista

Uudenmaan maak
rakennerahojen oh

| Aluekehitys 13.8.2019 klo 0

Elinkeinoministeri toppuuttelee ruuhka-Suomen vaatimuksia aluekehitysrahojen uusjaosta – "Alueellisia eroja pitää tasata"

Riitely aluekehitysrahoista alkoi, kun Uudenmaan maakuntajohtaja Ossi Savolainen vaati EU-rahoitusta kasvukeskuksiin.

| Aluekehitys 13.8.2019 klo 22.32 | päivitetty 14.8.2019 klo 05.34

Pääkirjoitus: EU:n rakennerahoista käytävä keskustelu on kummallista ja sivuuttaa ydinkysymyksen: halutaanko koko maa pitää elinkelpoisena?

Että ne kehtaavat – ja kehtaavathan ne

Itä-Suomi puolustaa oikeuttaan suuriin rakennerahoihin – "Tuen merkitys on erittäin suuri"

Jos Itä- ja Pohjois-Suomi menettävät EU:n rakennerahastovaroja etelään, se hidastaa pitkällä aikajänteellä alueen kehitystä.

8.2019 klo 17.11

Etelän ja lännen himoitsemat EU-rahajat ovat tärkeitä muun muassa Lapin matkailulle – kiistan ytimessä 800 miljoonan euron rahakasa

EU:lta tulevista sadoista miljoonista euroista muhii riita. Etelä ja länsi haluavat rahoja pois idästä ja pohjoisesta.

LAPPI
13.08.2019 © 16.25

Pääkirjoitus: Etelä- ja Länsi-Suomen EU:n aluetukirahojen ryöstö on tiukasti estettävä

PÄÄKIRJOITUKSET
14.08.2019 © 21.08

Itä- ja Pohjois-Suomella on erityisasema EU-liittymissopimuksessa ja hallitusohjelmassa

Eurooppa-politiikka

”Aluekehitysrahoituksen taso ja harvaan asutun Itä- ja Pohjois-Suomen erityisasema turvataan”.

Elinvoimapolitiikka

”EU:n koheesio politiikassa pyritään turvaamaan aluekehitysrahoituksen taso sekä harvaan asutun Itä- ja Pohjois-Suomen erityisasema ja tukien pysyvyys.”

Nämä linjaukset lunastetaan kohdistamalla Itä- ja Pohjois-Suomeen hallituksen toimesta EU:n laskentamekanismiin perustuva, EU:n Itä- ja Pohjois-Suomen kehittämiseen tarkoittama rahoitus.

Suomen saanto alueittain 2021-2027 (arvio)

Helsinki-Uusimaa ja Ahvenanmaa (kehittyneet alueet)

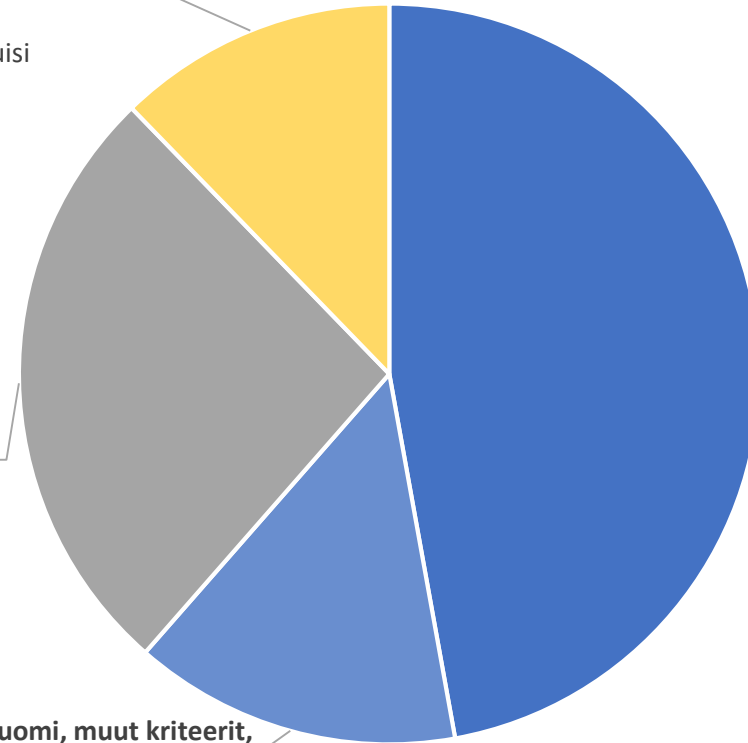
179,5 M€, 12 %

HUOM: rahoitus yli 3-kertaistuisi
(55,4 M€ → 179,5 M€)

Muu Etelä- ja Länsi-Suomi
(siirtymäalue, arvio) 385,2 M€, 26 %

Itä- ja Pohjois-Suomi, muut kriteerit,
vähintään 209,5 M€, 15 %

Itä- ja Pohjois-Suomi,
harva asutus
690,8 M€, 47 %

Suomen saanto n. 1,5 mrd (ei sis EAY)

Itä- ja Pohjois-Suomen saanto on
vähintään 900,1 milj. € eli 61,5 % koko
Suomen saannosta.

Itä- ja Pohjois-Suomen rahoitukseen sovelletaan EU-turvaverkkoa

Turvaverkko: "Siirtymäalue ei saa vähempää kuin mitä se olisi saanut, jos se olisi ollut kehittyneempi alue."

- ***Turvaverkolla on tuntuvaa merkitystä EU:ssa vain Itä- ja Pohjois-Suomeen.***
- ***Komission pyrkimys on turvata, ettei Itä- ja Pohjois-Suomen rahoitusasema heikkene laskentamekanismin muutosten takia.***
- Koko Suomen kannalta merkittävin harvaa asutusta koskeva peruslaskentakriteeri ***tulee sovellettavaksi vain Itä- ja Pohjois-Suomen turvaverkon takia.***

→ Turvaverkkoa tulee soveltaa kansallisella tasolla määrärahojen kohdentamisessa Itä- ja Pohjois-Suomeen.

Perusteet kohdistaa EU:n alue- ja rakennepolitiikan varoja Itä- ja Pohjois-Suomeen ovat vahvat

Koheesiopolitiikan rahoituksen kohdentamista Itä- ja Pohjois-Suomeen puoltavat

1. Suomen EU-liittymissopimuksen kirjaukset alueen pysyvistä kilpailukykyhaitoista (pitkät etäisyydet, kylmä ilmasto, harva asutus)
2. Hallitusohjelman linjaukset (Elinvoimapolitiikka ja Eurooppapolitiikka)
3. EU:n alue- ja rakennepolitiikan jakokriteerit, merkittävimpänä koko Suomen kannalta Itä- ja Pohjois-Suomen harvan asutus. IP-alueen osuus Suomelle kohdistettavasta EU-potista on vähintään 900 milj. € eli 61,5 %
4. mm. komission maaraportissa esillä olevat alueelliset kehittyneisyyserot, joissa Itä- ja Pohjois-Suomen tilanne korostuu
  - Itä- ja Pohjois-Suomen tilanne on heikoin mm: BKT, tuottavuus ja työttömyys, väestönkasvu, heikoin saavutettavuus, väestötiheys, heikoin innovaationsuorituskyky, heikoin korkea-asteen koulutuksen saaneiden 30–34-vuotiaiden määrä
5. Kansallisen kehittämis- ja innovaatorahoituksen kohdentuminen Etelä-Suomen suuriin kaupunkeihin
6. Rakenerahastotoiminnan tuloksellisuus ja vaikuttavuus Itä- ja Pohjois-Suomessa

Itä- ja Pohjois-Suomen elinvoimaan ja kasvuun vaikuttava ja moderni ohjelma - esitys sisällöiksi

EAKR Älykkäämpi Eurooppa: Kestävästi kilpailukykyinen Itä- ja Pohjois-Suomi

- Pk-yritystoiminnan kestävä kehittäminen
  - Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen lisääminen
  - Pk-yritysten kilpailukykyä edistävät toimintaympäristöt (NSPA)
- Elinkeinoelämälähtöisen tutkimus- ja innovaatiotoiminnan lisääminen

ESR Sosiaalisempi Eurooppa: Työtä ja osaamista – hyvinvoiva Itä- ja Pohjois-Suomi

- Osaaminen ja työn murros
- Syrjäytymisen ja eriarvoisuuden vähentäminen

Ilmastotavoitteet tulee valtavirtaistaa osaksi kaikkia EAKR-toimenpidekokonaisuuksia.

NSPA-tuki kohdennetaan pk-yritysten kilpailukykyä edistäviin toimintaympäristöihin (**kasvua edistävät julkiset investoinnit**, ml. pienimuotoinen liikenne- ja laajakaistainfrastruktuuri) ja vetovoimatekijöiden kehittämiseen.

Älykkäämpi Eurooppa – Kestävästi kilpailukykyinen Itä- ja Pohjois-Suomi

Pk-yritystoiminnan kestävä kehittäminen

Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen lisääminen

- Yritystoiminnan kehittäminen yrityksen muutosvaiheissa – instrumentit kaikissa elinkaarenvaiheissa
- Tuotannon jalostusarvon nostaminen ja tuottavuuden lisääminen
- Yritysten energia- ja materiaalitehokkuuden parantuminen ja vähähiiliseen talouteen liittyvän liiketoiminnan vahvistaminen
- Investointien lisääminen Itä- ja Pohjois-Suomeen
- Työvoiman saatavuuden varmistaminen: uuden osaamisen hankkiminen ja rekrytointi elinkeinoelämän tarpeisiin

Pk-yritysten kilpailukykyä edistävät toimintaympäristöt

- Kasvua edistävät julkiset investoinnit (ml. pk-yritystoimintaa tukevat pienimuotoiset liikenneinfrastruktuurit)
- Vetovoiman, pitovoiman ja kehittämisdynamiiikan lisääminen yritysten, investointien ja osaavan työvoiman saamiseksi
- Yrityshautomoiden kehittäminen
- Yritysten omistajavaihdosten edistäminen

Älykkäämpi Eurooppa – Kestävästi kilpailukykyinen Itä- ja Pohjois-Suomi

Elinkeinoelämälähtöisen TKI-toiminnan lisääminen

- Yksityisen ja julkisen sektorin TKI-yhteistyötä ja yritysten kasvua tukevien innovaatioekosysteemien ja temaattisten kokonaisuuksien kehittäminen ja kansainvälisyys
- Teknologiamurroksen ja digitalisaation hyödyntäminen elinkeinotoiminnassa ja julkisella sektorilla
- T&K&I-panostusten kasvattaminen erityisesti älykkään erikoistumisen painoaloilla
- Vähähiilisen yhteiskunnan edistäminen, mm. energia- ja materiaalitehokkuuden parantuminen, jätteiden ja sivuvirtojen hyödyntäminen, uusiutuviin luonnonvaroihin pohjautuvan TKI-toiminnan ja liiketoiminnan lisääntyminen

Liikenteen ja logistiikan älykäs ja kestävä kehittäminen aikaisempaa selkeämmin ohjelmaan

- Elinkeinoelämän tarpeiden mukaisten liikenne- ja logistiikkayhteyksien, -järjestelmien ja -palvelujen kehittäminen
- Kuljetus- ja matkaketjujen toimivuus sekä eri liikkumismuotojen yhdistäminen
- Kestävään, vähäpäästöiseen liikenteeseen siirtyminen uusiutuvia polttoaineiden ja julkisen liikenteen lisääntyvän käytön kautta
- Liikkumisen tarpeen väheneminen

HUOM: elinkeinoelämää tukeva pienimuotoisen liikenneinfrastruktuurin rahoittamisen pitää olla mahdollista

ITÄ- JA POHJOIS-SUOMEN ÄLYKKÄÄN ERIKOISTUMISEN YHTEISET NOSTOT

TL 2 ESR Sosiaalisempi Eurooppa: Työtä ja osaamista – hyvinvoiva Itä- ja Pohjois-Suomi

Osaaminen ja työn murros

- Keskiössä korkean työllisyyden edistäminen sekä työn ja työvoiman liikkuvuus
- Kehitetään osaavan työvoiman saatavuutta
- Tuetaan koulutuksen ja työelämän nivelvaiheiden joustavia siirtymiä
- Edistetään koulutuksen saavutettavuutta ja laatua (mm. osaamistarpeiden ennakointi)
- Edistetään ihmisten jatkuvan oppimisen toteutumista ja digitaalisen välineiden hyödyntämistä oppimisessa
- Tuetaan alueen innovaatiopotentialin hyödyntämistä alueen yrityksissä
- Tuetaan yrittäjyyden ja itsensä työllistämisen edellytyksiä
- Edistetään työperäistä maahanmuuttoa ja maahanmuuttajien kotoutumista
- Parannetaan yritysten, työorganisaatioiden ja ihmisten kykyä sopeutua muutoksiin

Syrjäytymisen ja eriarvoisuuden vähentäminen

- Nuorten (erityisesti miesten) syrjäytymisen ehkäisy, työ- ja toimintakyvyn vahvistuminen ja oman polun löytäminen
- Työmarkkinoiden ulkopuolella olevien työkäisten kiinnittyminen työelämään
- Maahanmuuttajien ja muiden erityisryhmien yhteiskuntaan integroituminen, työelämään kiinnittyminen ja aktiivinen osallisuus
- Sosio-ekonomisten hyvinvointierojen kaventaminen
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintamallien kehittäminen
- Sosiaalisen osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistuminen
- Nuorten yhteiskuntaan kiinnittyminen, osallistuminen ja vaikuttaminen

Tavoiteltuja muutoksia

- **Valtakunnallisista poteista tulee luopua ja uudistaa toiminta alueiden tarpeisiin perustuvaksi yhteistyöksi**
- **Yritysten osallistumiseen** liittyvät säännöt aikaisempaa helpommaksi
- **Ilmastotoimiin** aikaisempaa laajempi, horisontaalinen sisältö
- Pk-yritysten kasvua edistävät **julkiset investoinnit** mahdolliseksi ja aikaisempaa laajemmin (ml. pienen mittakaavan liikenne- ja laajakaistainfrastrukturi)
- **Liikenteen kehittäminen** aikaisempaa laajemmin
- **Kansainvälinen yhteistyö mahdolliseksi**, kytkeytyminen kansainvälisiin arvoverkkoihin
- **Osaamiseen** liittyviä sisältöjä myös EAKR-rahoitukseen (innovaatio-, liiketoiminta- ja KV-osaaminen)
- **Työllisyys- ja elinkeinotoimia** pitää lähentää toisiinsa → ESR + EAKR
- **Älykkään erikoistumisen tukeminen** myös ESR-toimenpitein
- **Yrittäjyyteen ja pk-yritysten osaamiseen** ja muutoksiin sopeutumiseen lisää tukea
- **Hyvinvointieroihin** puuttuminen selkeämmin mukaan
- **Työperäiseen maahanmuuttoon** yrityslähtöisiä ratkaisuja

Kunnat ja kaupungit alueiden kehittäjinä

Kunnille aikaisempaa selkeämmin kehittämismahdollisuuksia ohjelmaan

- Kunnilla ja kaupungeilla on merkittävä rooli mm. elinkeinopolitiikassa, innovaatioalustoina, vähähiilisen yhteiskunnan, koulutuksen ja osallisuuden edistämisessä.
- Itä- ja Pohjois-Suomen **harvan asutuksen alueella kuntien rooli on keskeinen** alueen elinkeinojen, koulutus- ja työllistymismahdollisuuksien kehittäjänä ja mahdollistajana.

Rakennerahastojen kaupunki-instrumentin kohteena tulee olla eri kokoisia kaupunkeja Itä- ja Pohjois-Suomesta

- IP-alue esittää, että kaupunki-instrumentin piiriin tulisivat Suomen yliopistokaupungit, ml. kaupungit joissa on yliopistokeskukset → Kaikki Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien keskuskaupungit olisivat kaupunki-instrumentin piirissä.
- Kaupunki-instrumenttiin tulee kohdentaa korkeintaan 6 % EAKR-rahoituksesta (asetetaan EU-lainsäädännössä)
- **Temaattiset kaupunkiverkostot** mahdollistavat erilaisten kaupunkien yhteistyön ja kehittämisen kaupunki-instrumentin avulla.
- Kaupunkikehitys ei saa eriytyä muusta aluekehittämisen kokonaisuudesta. Rahoitustoiminnassa tulee pystyä tarkastelemaan maakuntaa kokonaisuutena.

Itä- ja Pohjois-Suomi esittää alueelle omaa rakennerahasto-ohjelmaa

- Alueiden erilaistuminen ja erilaisuus tulee tunnistaa ja tunnustaa. Erilaistuvat alueet tarvitsevat erilaisia kehittämism välineitä ja toimenpiteitä.
→ Itä- ja Pohjois-Suomelle oma rakennerahasto-ohjelma
- Oman ohjelman myötä Itä- ja Pohjois-Suomen kehittämiseen kohdistetaan aikaisempaa enemmän huomioita, seurantaa ja analyysiä.
- Itä- ja Pohjois-Suomen ohjelma tukee alueen integroidumpaa kehittämistä sekä maakuntien yhteistyötä.
- Oma ohjelma ei estä kansallista yhteistyötä yli rajojen, EU-lainsäädännöstä on poistettu esteitä.

Kiitos huomiostanne!

Kuva: Sammon puolustus
Akseli Gallen-Kallela 1896